

The Project Gutenberg eBook of Kun lesket lempivät: Nelinäytöksinen huvinäytelmä, by Maiju Lassila

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Kun lesket lempivät: Nelinäytöksinen huvinäytelmä

Author: Maiju Lassila

Release date: May 17, 2015 [EBook #48982]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUN LESKET LEMPIVÄT: NELINÄYTÖKSINEN
HUVINÄYTELMÄ ***

Produced by Jari Koivisto and Tapio Riikonen

KUN LESKET LEMPIVÄT

Nelinäytöksinen huvinäytelmä

Kirj.

MAIJU LASSILA

Arvi A. Karisto, Hämeenlinna, 1911.

HENKILÖT:

SIMO KÄMÄRÄINEN, 58 1/2-vuotias mökkiläinen.
ANTTI RONKAINEN, edellisen ikäinen mökkiläinen.
KUTVONEN, kyläsuutari.
ILLIKAISEN SUSO, keski-ikäinen leski.

IIPPOSEN SUSO, keski-ikäinen leski.
VARIS, ijäkäs mökkiläinen.
MAIJA, edellisen vaimo.
VIULU-HEIKKI.
PIIKA-ANNI y.m. väkeä.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Simo Kämäräisen mökki. Liedellä iso vesikattila.

RONKAINEN (Tupakoiden). Ei... ei sitä olisi uskonut, että Joroisten pitäjstä ei saa sinunlaiselle miehelle muijaa!... Kuutta eri eläjää kosittiin, mutta eipähän vaan lähtenyt toispuoleista.

KÄMÄRÄINEN (Synkkänä, murahtaen). Ka oma syynsäpähän on (Sylkäsee). akkojen... Kun eivät älynneet etuaan, niin joutavat katua!

RONKAINEN. Joutavat... Joutavat katua akat...

KÄMÄRÄINEN (Synketen). Hylkykö hänet lie tappanut senkin Kaisan kesken ikäänsä... terveen ihmisen!... niin jotta saa tässä nyt tehdä molempien työt!

RONKAINEN. Ka paljonkos sitä tarvitsee kun se jo tämä köyhä kuolee, kun se on ylhäältä kerran niin sallittu. (Kääntäen puheen). Vaikka ei se nyt ihme ollut, jos tää Pirhosen tyttö kieltäytyikin... Sillä tottapa se kahdeksantoistavuotias tyttö katsoi sinut ikämieheksi. Mutta kun nyt nää vanhat leski-ihmisetkään eivät etuaan älynneet.

KÄMÄRÄINEN (Loukkaantuneena puolustautuen). Olisipa tuota minussa ollut miestä Pirhosenkin tytölle... Vähä-veroinen mökki on ja kaksi lehmää... eikä ikääkään ihan täyttä kuuttakymmentä.

RONKAINEN (Myönnytellen). Hy-yvä... hyvä-mainen mökkihän tämä on.

KÄMÄRÄINEN (Kuin itsekseen jatkaen). Pahahenkikö heidät sitte tuhmentanee nämä Joroiselaiset naiseläjät. (Miettivät).

RONKAINEN (Rutosti). No mitäpäsiinä sitte on muuta kuin että pistetään ruuna aisoihin ja pyöräytetään siellä Kaavilla sitä entisen Turus-vainajaan leskeä tiedustamassa.

KÄMÄRÄINEN (Myöntyen). Ka eipähän sen ihmisen ole hyvä yksinäänkään olla... Tässä kohta lehmätkin poikii... Ja eikä tää niin järin pitkä matka Kaavillekaan ole.

RONKAINEN. Eihän tämä ruunan juostessa ole matka eikä mikään... Niin jotta mitäpäsiinä muuta kun tien päästä vain kiinni!

KÄMÄRÄINEN. Ka mitäpäsiinä!... Ja jos ei se Turusen leski suostu, niin onhan siellä muita... niin isossa pitäjässä.

RONKAINEN. Onhan siellä... tätä vaimoa.

KÄMÄRÄINEN (Jatkaa omaansa). Mene tiedä vaikka olisi jo sekin Pekka Jyrkinen kuollut, niin vaikka ottaa sen nuoren lesken... jos ei tälle Turusen leskelle sovellu...

RONKAINEN (Alkaen varustella lähtöä). Ka sittepä tässä ei ole enää muuta kun pannaan eväs konttiin ja ruuna aisoihin.

KÄMÄRÄINEN (Varustellen). Ka mitäpäsiinä on... Pistän tässä vain tupakkaa kukkaroon... Tottapahan sitte Joroisenkin akat näkevät, jotta on sitä muuallakin miehelle tulijoita.

KUTVONEN (Saapuu, viskaa lestisäkkinsä penkille ja tervehtii reilusti). Yhä se vain on tässä tämä Kämäräisen mökki... Kulin tästä ohi niin arvelin, jotta jos häntä pistäytyisi mökissä vaikka juomassa!

RONKAINEN. Tässähän tää Simon mökki on... Mistä se tää suutari Kutvonen nyt on tulossa?

KUTVONEN. Juvalta.

RONKAINEN. Vai Juvalta!

KUTVONEN. Juvalta tulee Kutvonen, Juvalta... (Koputtaa piippuansa pieksunsa kantaan). Ei se tainnut tämän Kämäräisen eilinen naima-asia lykätääkään... kun ne tuossa Pirhosen mökillä tiesivät siitä semmoista jo jututa.

RONKAINEN (Puolustellen). Ka eipä tää Simo niistä kaikista tulijoista välitä... Kuuluuko sitä tälle Kutvoselle muuten mitä?

KUTVONEN. Eipä tässä erikoisia... (Kehuen). Mutta siellä Juvan puolella sitä olisi oikealle miehelle tulijaa minkä vain ottaa ilkeää. (Innostuen). Sitä on, kuule Kämäräinen, siinä pitäjässä vaimoa jotta sitä on kuin Abrahaamin siementä.

RONKAINEN. Kylläpä on sitte... Ja se on tää Kutvonenkin yhäti vaan poikamiehenä?

KUTVONEN. Poikamiehenä on Kutvonen (Tarjoten tupakkakukkariaan). Siin' on kukkaro, Ronkainen... pane niitä juvalaisia siitä palamaan!

RONKAINEN. Vai poikamies on... Ei tainnut siellä Juvallakaan sattua... niin kuin sopivaa, tarkotan!

KUTVONEN (Ylvästyen). E-hoh!... Elä sinä Antti Ronkainen sano että ei olisi sattunut... Kun on tarjokkaita, että sen kun valitse vaan, niin on siinä jo luonnolle käypääkin. Mutta Joroisten Kutvonen ei ole noin vaan otettava.

RONKAINEN. Eipä tietenkään.

KUTVONEN (Jatkaen kehumistaan). Yhdessä ainoassa kylässäkin kun oli tarjolla kaksi rikasta mökkiläisen leskeä niin jotta sen kun ota vaan, mutta Kutvonen vaan sanoi että elä sinä, ämmä, kuuseen kurota!... Ja niin lähti poika painamaan piippukauppoja tekemään Kajaanin markkinoille, että kurki vain suolla vihelsi!

RONKAINEN. Mhyy!... Vai vihelsi kurki!

KÄMÄRÄINEN. Ja taisivat olla vielä laatuun käypiä leskiä... ne kaksi?

KUTVONEN. No vaikka Joroisten papille kelpaisi!... Se toinen, sen Illikaisen leski on hiton pahasisuinen, mutta se Tahvo Iipposen Suso on... (innostuu) se Suso on niin lauhkealuontoinen leski, jotta sen luonnon pitää olla lempeä kun vasta lypsetty lämmin lillimaito.

RONKAINEN. Kylläpä on hellä sydämeltään... Iipposen leski.

KÄMÄRÄINEN (Tiedustaa). Eikä taida olla pilalla ijältäänkään... ja muultakaan varallisuudeltaan?

KUTVONEN (Kehuen). Ihan Illikaisen lesken ikäinen!... Ja hyvälypsyinen lehmä on eukolla ja siihen vielä puolen tynnörin rukiin kylvö, niin jotta jos Kämäräinenkin siitä eukon saisit, niin sitä tuota köyhyyttäkään et saisi enää ostamallakaan!

KÄMÄRÄINEN. Ka mistäpä sitä sitte enää saisi!

RONKAINEN. Eihän sitä mistä!

KÄMÄRÄINEN. Ei...

KUTVONEN. Mutta siihen Illikaisen leskeen elä anna luoja kietoutua, sillä siinä on eukko... (Korottaa ääntään). Siin' on semmoinen eukko, kuule Simo, että itsensä pahanhengenkin se muija panisi niin tiukalle, että se ukko ei uskaltaisi tupakkatultakaan pitää siellä pimeyden valtakunnassaan, jos eukon verkkoon milloin joutuisi!

RONKAINEN. Kylläpä on tiukka muija!

KÄMÄRÄINEN. On... Hyvä että mies pääsi ijäiseen rauhaan!

KUTVONEN (Varustellen poislähtöä). Onni... onni oli ukolle että kuolema vapautti Illikais-vainajaan. Se mies sai eläessään rakkaudesta niin kyllänsä, jotta ei olisi enää silmilläänkään vaimoväkeä katsellut.

RONKAINEN. Eipä tietenkään... Ja tää Kutvonen nyt painaa Kajaaniin päin?

KUTVONEN (Lähtöä tehden). Kajaanin markkinoille painaa Kutvonen, Kajaanin... Jos siellä sattuisi hyviä piipun vaihtajia sieltä Paltamon puolelta, niin tämä poika ei yhtä piippua surisi, vaikka huikkokaupoiksikin tulisi.

RONKAINEN. Eihän se Kutvonen yhtä piippua itkisi.

KÄMÄRÄINEN (Udellen). Ja taisi jo sekin Iipposen Suso osottaa taipuvaista mieltä... vaikka niin kuin Joroisilaisellekin tulemaan?... (kierrellen) tahi niin kuin Kutvoselle, tarkoitan?

KUTVONEN. Susoko?... Monet lirutukset jo luritti leski Kutvoselle, että päästäpä Joroisiin suutarin matamiksi, mutta Kutvonen sanoi vain että elä lipaise, ennen kun läpäsee. (Viskaton lestisäkin olalleen). Onkohan tästä suoraan Koposen suon kautta mennessä hyvin kuraista?

RONKAINEN (Piippu ikenissä). Eipä se erikoisen... Lentävähän siitä linnutkin yli... kuivana aikana!

KUTVONEN (Mennessään). No tottapa hänestä sitte rivakka mieskin yli pääsee! (Juo vettä, ovesa). Hyvää vettä siinä Kämäräisen kaivossa on.

KÄMÄRÄINEN (Asiaa miettien). Mhyy!

RONKAINEN (Oivaten asian). Kovastihan se kehuu sitä Iipposen Susoa!

KÄMÄRÄINEN. Kehuahan tuo Susoa! (Äänettömyys).

RONKAINEN. Ja eikä tää Kutvonenkaan toista ihmistä ihan turhasta syystä kehu... vaikka se sitä omaa itseään vähä aiheettakin ylistää!

KÄMÄRÄINEN. Eihän se toki toista syyttä kehu... (Miettivät).

RONKAINEN (Kehittäen asiaa, piippuaan täytäten). Se tässä avioelämässä on tuokin vaimon helläluontoisuuskin yhtä talon rikkautta...

KÄMÄRÄINEN. Ka mitäpä se muuta on...

RONKAINEN. On... on se... Eikä tämän Kaavin Turusen leskestä, siksi toisekseen, ole sen parempaa varmuutta luonteensa, eikä muunkaan taipumuksensa puolesta... paitsi minkä tää Malisen eukko siitä juttusi.

KÄMÄRÄINEN (Mietittyään). Kukapa niiden eukkojen puheisiin sitte osaa uskoa... niin kuin senkin Malisen eukon.

RONKAINEN. Eihän niihin kuka osaa.

KÄMÄRÄINEN. Ei. (Miettivät).

RONKAINEN (Tehden päätöksen). Niin... jotta mitähän jos pyörähdettäisikin tästä Juvalle... eikä Kaaville? (Hetken päästä). Vai mitä sinä arvelet?

KÄMÄRÄINEN (Myöntyen). Ka yhtä hyvinhän se ruuna juosta lököttelee Juvalle kuin Kaaviinkin päin.

RONKAINEN. Y-yhtä... Eikä matkakaan ole sen pitempi toiseen kuin toiseenkaan.

KÄMÄRÄINEN (Omaa puhettaan jatkaa muristen). Ja tiekään ei ole Juvalle mennessä niin mäkistä kuin tänne Kaaville päin... niin jotta ruunankin vaivoja säästää.

RONKAINEN (Innostuu). Hyvätkin ruunan vaivat säästää... Ja siksi toisekseen eivät ne Suson ruiskylvötkään ole järin ylenkatsottavaa tavaraa näin mökkiläisen edesottamisessa... Jos niin kuin sitäkin puolta ajattelisit.

KÄMÄRÄINEN. Ka eipähän se ikämies paljaalla rakkaudellakaan elä. (Lähtöä tehden). Eikä tää enää pitkittämiselläkään ja punnitsemisellä parane... Niin jotta pane sinä niitä eväitä konttiin niin minä mätän tään lehmän veden korvoon ja nostetaan korvo mennessä punikille. (Mättää vettä liedellä olevasta kattilasta korvoon). Ja sieltä Juvaltahan ne nämä Kaisa-vainaankin esivanhemmat kuuluvat tänne Joroisiin muuttaneen... Niin että siinäkin suhteessa oli tää Kutvosen käynti onni.

RONKAINEN (Evästä pannen). Oli... Oli se onni, jotta se osui pistäytymään, niin että ei tullut tietymättömän päälle Kaaville lähdetyksi... Joko se vesi on mätetty!

KÄMÄRÄINEN. Jo... (Ottaa valjaat naulasta). Ja hyväksi onneksi vielä tuli maininneeksi siitä Illikaisen lesken pahuudesta... Kukapa sitä vanhalla ijällään äksyä eukkoa riesakseen huolisi!

RONKAINEN. Eihän se äkäinen eukko ole ilo miehen majassa...

KÄMÄRÄINEN. Ei... Tule nyt niin nostetaan tää korvo mennessä.

(Lähtevät).

TOINEN NÄYTÖS.

Samanlainen Variksen mökki. Varis itse vuoleksii hankoa, vaimo, Maija panee leipiä uuniin.

MAIJA (Itsekseen, uunia tarkastellen). Paistunevatko he hänessä vai mitä he tehnevät... Kun ei ollut kunnollisia puitakaan, millä lämmittää.

ILLIKAISEN SUSO (Saapuu, helmojaan alas laskien). On sitä tuota likaa ja rapaa kaikki paikat täynnä! Kun saa milloinkin Hakulisen kujasilla kaalaa kurkkuaan myöten ravassa, niin ei siinä enää köyhän mieli tee kuivuutta itkemään...

MAIJA. Vai niin äijä sitä on sitäkin rapaa!

ILLIKAISEN SUSO. Ei tuota muuta enää taida ollakaan koko Juvalla kun paljasta rapaa ja kurjuutta. (Istahtaa.). Mistä häntä sitte riittäneekin. (Kääntäen äkkiä puheen). Sian hankoako se tää ukko Varis vuolee?

MAIJA (Vastaa miehensä puolesta). Sitähän se siinä tuhertaa... Mitä hänestä sitte tuleekin!

VARIS (Kuin itsekseen, toistellen katse työssä). Sian... sian hankoa tuhertaa... Kas kun se rikas Hakulinenkaan ei niitä kujasiaan hiekoita.

ILLIKAISEN SUSO. Oikeinhan se nyt siihen rikkautensa kaataisi... joka ennen möisi suolensa, ennen kuin pennistä luopuisi... Ja tään köyhän kansan sitä vaan täytyy kaikki rikkaiden ravat uida ja kahlata, vaikka heihin jo elävältä hukkuisi.

MAIJA. Kaikkihan sitä pitää köyhän kestää... Entäs minnekkäs se tämä Illikaisen Suso on menossa?

ILLIKAISEN SUSO. Eipä tässä ole menemisestä eikä tulemisesta sen parempaa tolkkua... Se Iipposen leski lupasi tulla pellavasaunaan auttelemaan, niin pitäisi sille saada sana, jotta ei menisi enää sinne entiselle mökille. Se isäntä ruoja, en paremmin sano, rupesi siinä rettelöimään ja riitelemään niin minä sanoin, jotta pidä mökkisi... on niitä mökin maita muuallakin maailmassa ja niin muutin tähän entisen Roivaan mökkiin, jotta siinä ei lähtiessä surtu eikä siekailtu.

MAIJA. Ähää!... Vai Roivaan entiseen mökkiin muutti Suso!... Menisi tuo siinä oma mieskin sinulla jo apuna!

ILLIKAISEN SUSO. No ikäänkuin niitä nyt sitte ei saisi ristikseen, näitä Juvan miehen kutaleita... joilla ei enää ole muuta mieheksi sanottavaa, koko Juvan nykyajan miehillä kuin jotta seisovathan sen vihkimisajan siinä miehen paikalla ja sanovat, mitä pappi kysyy... Mutta sitte saa vaan eukko alkaa pitää huolta ja perässään vetää.

MAIJA. Eihän näistä ole Juvan pitäjän miehistä... Vaikka lykästihän tuo ennen toisia saamaan hyviäkin miehiä toki näistä muista pitäjistä. Sekin entinen Kuparisen tyttö, se Kaisa, sai sinne Joroisiin muutettuaan yhden Kämäräisen miehekseen, ja hyvästi vaan kuuluvat eläneen ihan Kaisan kuolemaan asti. Ja nyt tässä vasta kirkolla kerrottiin, jotta Kaisa on kuollut ja Kämäräinen siellä mökillään leskenä elää myllistää... Ja sitä ne hyvin hyväksi työmieheksi kehuivat.

ILLIKAISEN SUSO. Kyllähän sitä niin monta syrjäiset kehuvat, vaan kunhan itse joutuisivat niistä huolta pitämään ja niiden kanssa ikänsä näissä köyhissä oloissa elämään niin eiköhän kehujien suu vaan kuivuisi.

VARIS (Itsekseen toistellen). Hyvä... hyvä miehän se Kämäräinen kuuluu olevan... kuka hänen sitte tunteneekin!... Kuka hänet tuntenee sitte.

MAIJA (Hyväntahtoisesti). No kaikkiko ne sitte pitäisi sinunkin tuntea... On siinä jo kyllä kun jo toiset tuntevat... Kämäräiset ja muut Hämäräiset. (Katsoo uuniin).

ILLIKAISEN SUSO. Eikö sitä Iipposen Susoa ole täällä näkynyt?

MAIJA. Iipposenko?... Eihän tuota ole tässä näkynyt?

ILLIKAISEN SUSO (Kuin itsekseen.). Missähän sekin harakka juoksennellee, kun ei omalla mökilläkään kestä enää... Koko päivän on saanut sitä etsiä ja juoksennella.

VARIS (Työssään ahertaen). Olisipa tässä Joroisten Kämäräiselle kaksikin Susoa... tämä Illikaisen ja se Iipposen... (Hankoaan tarkastellen). Olisi... olisi tässä Susoja...

MAIJA (Hyvän sävyisesti). No tokihan ne nyt on muut Kämäräiset sinun laisia... jotta eivät malttaisi lesken sänkyä toisetta Susotta maata.

ILLIKAISEN SUSO. Ja mihinhän tuo nyt Iipposenkaan leski sitte miehen ottaisi. Hapannut mökki siinä vain on ja pahanpäiväinen lehmän kanttura, niin että siihen nyt vielä miehet ja muut hyvät pitäisi olla... Hyvä kun jaksaa mokomissa oloissa itsensä hengissä pitää, niin jotta ei ennen omia hautajaisiaan kuole.

MAIJA. Ja mikäpäs hänellä silläkään Susolla on siinä yksinäänkin eläessä, kun vaan herra terveenä pitää ja tätä syömisen puolta on, jotta päivästä toiseen pääsee.

VARIS. Olikohan tuo se Kuparisen entisen tytön mies oikein talollisia, vai näitä paljaita mökkiläisiä?... Se Kämäräinen?

MAIJA. Eivätpä nuo tuosta tienneet muuta kun jotta Kämäräinen se on nimeltään ja muuten siivo ja hyvä työmies... Mikä hovilainen hän sitte lieneekin.

VARIS (Kuin itsekseen, työhönsä katsoen). Olisi... olisi tässä Kämäräiselle Susoa... Kun vain älyäisi ottamaan tulla...

MAIJA. Ja sinun vain pitää siinä höpistä... Ikäänkuin mitä ymmärtäisit koko asioista... Vaikka eivät ne sanoneet senkään Kämäräisen olevan iällä pilatun... Siinä viiden kuuden kymmenen korvilla kuuluu olevan vasta koko ikää.

ILLIKAISEN SUSO. Mitäpä heidän joroiselaisten iästä ja muusta ajasta on juvalaisille hyötyä, kun siellä asti elävät... Olipa nää sitte vaikka miten nuoria ja rikkaita. (Huokailen). Kotiin kun tästä olisi lähdeittä mennä rehmämään.

MAIJA. Ähää!... Vai jo kotiin!... Istuisit tuossa nyt vielä... Ei tää köyhäkään kylässä happane.

VARIS (Itsekseen). Sopiikohan tuo hanko kaulaan. (Lähtee ulos). Pitääpä käydä aivan koettamassa.

ILLIKAISEN SUSO. Kun se nyt Iipposen leski sattuisi tänne tulemaan niin sanoisit, jotta ei mene enää sinne vanhalle mökkirähjälle, vaan tulee sinne Roivaan entiselle mökille... (Lähtien). Saisi nuo pellavat vielä loukutetuksi niin pääsisihän siitäkin rististä vähäksi aikaa rauhaan, eikä tarvitseisi tällä tavalla juoksennella.

MAIJA (Menijän jälestä). Ka joko sinä nyt menet, jotta ei tässä ennätä kahviakaan vieraalle valmistaa...

ILLIKAISEN SUSO (Ulkona). Onpa tuota sen verran vielä itselläkin, jotta ei tarvitse koko päivää istua sitä muilta vuottamassa ja vornottamassa.

MAIJA. Suuttuikohan tuo nyt vielä, kun ei saanut! (Pannuaan haistellen ja vieden liedelle). Hyvä toki, että meni niine suineen... Jäi toki tuo pannun pohja tässä omaan aamutuimaan. (Varikselle, joka palaa). Sopiko se kaulaan?

VARIS. Sopi... Tuo palikka pitää vain vuolla, niin heittää sitä pahan teon, hylky. (Ryhtyy työhön. Iipposen Suso saapuu.)

MAIJA. Ka tässähän tää Iipposen Suso on!... Kun jo luultiin, jotta minnekkähän Suso joutui. Vieläkö sinulle mitä kuuluu?

IIPPOSEN SUSO (Hartaasti). Siinähan tuo Herra vaan auttaa päivästä toiseen. Kun vaan ihminen sitte jaksaisi häntä kiittää ja olla otollinen, eikä eksyisi näihin maallisiin viettelyksiin ja villityksiin.

MAIJA. Ka eihän niistä villityksistä leipää, eikä muuta autuutta lähde!... Mitä varten heidät sitte nekin lie luotukin tänne maailmaan!

IIPPOSEN SUSO (Kujerrellen). Tottapa se on niin ylhäällä säädetty, jotta kaikki pitää olla mitä vain sanassa ilmoitettu on. Nuhteeksi ja opetukseksihan ne kaikki vaan on meille annettu ja jotta itse kukin ottaisi itsestensä vaarin.

VARIS (Itsekseen). Nuhteeksi... nuhteeksi on annettu... (Työlleen).
Tuokin palikka kun tuossa reistailee!

IIPPOSEN SUSO. Kunpa vaan me ymmärtäisimme hetkemme oikein käyttää, emmekä erehtyisi poluiltamme. Mutta miten moni meistäkin horjahtaa ja eksyy viettelyksen ja synnin paulaan.

MAIJA (Lattiaa lakaisten). Ka kukas ne kaikki paulat ja ansat täällä ennättää nähdä ja kiertää, kun on työtä jo tässä tosissakin, jotta ei enää hengähtämään jouda.

IIPPOSEN SUSO. Hoh-hoi... hoh-hoi!... Niinhän se on tämä meidän elämämme... Emme me silmin näe, emmekä korvin kuule...

MAIJA. Entäs näkikö se tää Illikaisen Suso sinua?... Se tästä ihan vasta-ikään ennätti lähteä. Ja sinua sanoi vielä etsivänsä pellavasaunaan.

IIPPOSEN SUSO. Vai kävi se Suso toki tässä.

MAIJA. Kävi... Mistäs sitä sinä tulet?

IIPPOSEN SUSO. Tuollahan minä heränneiden seuroissa pistäännyn, niin arvelin poiketa tässä vaikka noita jalkoja lepuuttamassa.

MAIJA. Vai niitä sinä!... Se asuukin Illikaisen Suso nyt jo siinä Roivaan entisessä mökissä ja käski sanoa sinullekin, jotta menisit sinne pellavasaunaan... Eikö tuolla lieneekin jo kahvi siellä valmiina vuottamassa.

IIPPOSEN SUSO. Vai jo se Illikaisen Suso muutti. Kunpa herra antaisi hänelle nyt uudessa asunnossa enemmän nöyryyttä ja pehmittäisi hänenkin kovan sydämensä käsittämään ja ymmärtämään!

VARIS. Kunpa... kunpa pehmittäisi... Sen mies olikin niin kivuloinen ja huono, jotta eihän siinä ollut pahankurisen akan pehmittäjää... Ei ollut siinä pehmittäjää...

MAIJA. Niin... Ikäänkuin sitä nyt sitte sinussa olisi pehmittäjää!...
Vielä siinä kehuu!

IIPPOSEN SUSO. Ja eipä se tämä syntinen ihminen taivukaan, eikä pehmene, jos sitä ei Herra pehmitä ja taivuta ja anna valistusta ja ymmärrystä että itse itsemme taivuttaisimme ja nöyrtyisimme.

MAIJA. Ka sepä tääkin Varis vain luottaa siihen ajalliseen ja maalliseen pehmittämiseen, niin kuin nää muutkin Juvan miehet. (Kääntää puheen). Vaikka menisipä tuo sinullakin vielä siinä ajallinenkin mies apuna... Niin että olisihan toki talossa sen verran sitäkin tavaraa, jotta tuppi toki oman miehen vyöllä heiluisi.

VARIS. Menisihän siinä Susolla oma tupen heiluttaja... menisi siinä.

IIPPOSEN SUSO. Ka tottapa se ei ole sallittu silloin, jos ei ole.

MAIJA. No vielä näitä kaikkia sallimisia ajattelet!... Ottaisit vain miehen itsellesi, niin sillä se on sallittu... koko asia.

VARIS. Ka mitäpäsi siinä muuta sallimista... Ja tuolla Joroisissa kuuluisi olevan rikas ukko... Kämäräinen, vai mikä hän jo nimeltäänkin... Äsken kuuluu ukko-pahalta eukko kuolleen.

IIPPOSEN SUSO. Niinhän meidät kutsutaan täältä kun aika joutuu. (Huokaillen). Pitää tästä sitte lähteä sinne Roivaan mökille ristisisarta auttamaan hänen töissään ja menoissaan. (Nyyttiään solmiellen). Hakulisen emäntä pani naurishautojaan tuohon nyyttiin... Herra häntä siunatkoon ja palkitkoon lahjastaan ja hyvydestään. (Menessään). Hyvästi nyt vaan sitte!... Ja kävisitte nyt siellä mökilläkin istumassa!

MAIJA. Ka saapiihan tuota käydä... Ja vie nyt terveisiä Illikaisen Susolle. Ei tässä joutanut kahviakaan vieraalle keittämään! (Istahtaa kehräämään.).

VARIS (Kuin itsekseen). Siitä se vaan taivaan ilostaan höpöttää, ämmä!... Vieläkö hänet kuka senkin lesken vaivakseen huolinee!

MAIJA (Valittelee itsekseen rukkiaa laitella). Onhan tässä sitä jos jonkinlaista kävijää ja kulkijaa kuin paraassa kestikievarissa!... Yksi kun lähtee niin toinen jo vetäytyy siihen istumaan ja vahtimaan... (Kuuluu tulijoiden kolinaa.). Kuka häneen nytkin taas työntäytynee!

(Kämäräinen ja Ronkainen saapuvat. Kämäräinen juo vettä.

Ronkainen pyyhkii kenkensä luudalla.)

RONKAINEN (Istuttuaan, ryhtyen tupakoimaan). Kenenkäs mökki se tämä on?

MAIJA. Tämän Variksen mökki-röttelöhän tämä on.

RONKAINEN. Vai tämän tää on.

VARIS (Itsekseen). Tämän... tämän on mökki... Onhan siinä puuta istua!

KÄMÄRÄINEN. Onhan tässä tätä... puuta!

MAIJA. Mistäs ne nämä vieraat vielä ovat?

KÄMÄRÄINEN. Joroisistapa sitä ainoastaan ollaan.

MAIJA. Mhyy!... Vai ainoastaan sieltä!

KÄMÄRÄINEN (Murahtaen). Sieltä.

RONKAINEN (Lisäten.). Eihän sen tään köyhän kannata Joroista kauempaa olla.

VARIS (Toistellen). Ei se kannata... ei kannata.

KÄMÄRÄINEN. Ei. (Äänettömyys.).

VARIS. Onko siellä Joroisissa siat niin pillimuksia, että täytyy pitää hanko kaulassa, niin kuin näillä Juvan sioilla?

RONKAINEN. Eipä niillä kaikilla... varsinkin jos on hyvät aidat talossa.

MAIJA. On se sitte hyvä pitäjäs, se Joroinen... kun siatkin ovat niin kunnollisia.

KÄMÄRÄINEN. On se... Joroinen.

VARIS. Täällä Juvalla on niin pahoja akkojakin, jotta hanko pitäisi kaulaan panna... niin kuin tämä Illikaisenkin leski.

RONKAINEN. Vai on leski niin äksy luonnoltaan!

VARIS. Äksy... äksy on hyväkäs... Illikais-vainajankin piti semmoisessa kurissa, jotta miesparka ei uskaltanut hengittääkään muuta kuin korvillaan.

KÄMÄRÄINEN. Kylläpä on sitte lujakätinen eukko.

MAIJA (Puolustautuen). No ikäänkuin ei Illikaisessa itsessään sitte olisi syytä ollut!... Yritti juoda ja laiskotella, niin jotta sai kiittää luojaansa kun eukko toki ojenti hänetkin oikeille poluille, niin jotta ei leipä kesken syönnin loppunut ja itse joutunut tuonne maailman kujille!

VARIS. Osaavathan ne nämä Juvan akat toisiaan puolustaa!... osaavat ne ämmät sen oman itsensä värjätä!

KÄMÄRÄINEN (Murahtaen). Osaavat!

MAIJA (Puolustautuen). Niin kun ne miehet eivät sitte osaisi sitä omaa tyhjäänsä kehua... Vaikka ei koko nykyajan miehistä ole muuta kuin sian hankoa vuolemaan!

RONKAINEN. Mutta se Iipposen leski se ei taida olla järin kovasisuisinta sorttia... Suso?

VARIS. Sen luonto taas on pehmyt kuin naurispaistikas... Tokko hän riidellä osanee senkään vertaa, mikä talossa tarvitaan pahan ilman ennustukseksi!

KÄMÄRÄINEN. Vai niin on hän toki pehmyt siinä vaimollisessa olennossaan!

VARIS. Pehmyt on eukko, pehmyt. Ja jumalinen. Niin on jumalinen eukko, että koko sen elämä on yhtä virren luitusta.

RONKAINEN. Kylläpä on sitte hyvä eukko.

KÄMÄRÄINEN (Murahtaa). Hyvä.

VARIS (Itsekseen piippuaan selvitellen). Piippukin tässä on tukossa... Hikeäkö lie tuo reikä täynnä!

MAIJA. Milläs asioilla ne nämä vieraat ovat täällä Juvalla?

RONKAINEN. Eipä sitä juuri erikoista asiaa ole.

MAIJA. Vai ei.

KÄMÄRÄINEN. Ei.

RONKAINEN. Arveltiin vain käydä ostamassa vaikka aikaiseen poikiva lehmä... jos sattuisi saamaan hyvälypsyisen täältä Juvalta.

VARIS (Pannen tupakkaa). Onhan sitä lehmää täällä Juvalla... Ei täällä muuta paljo olekaan kuin lehmää ja tätä köyhää kansaa... ja tuota rapaa, jumalan viljaa, on teillä näin lika-aikana tuhottomasti.

RONKAINEN. Mhy... Minkähänlainen tuo on sen Iipposen Suson lehmä... Kun ne siitä täällä kylällä juttusivat?

MAIJA. Se on hyvin hyvälypsyinen lehmä... Ja hakematta tulee joka ilta kotiinkin!

VARIS (Lisäten). Se eukko kun sitä syöttäkin nyt leskenä ollessaan kuin omaa miestänsä, niin pitäähän sen pakostakin lypsää...

KÄMÄRÄINEN. Pitää.

VARIS. Pitää... pitää sen lypsää... Vai sitä ne jo neuvoivatkin teille siellä kylällä!

RONKAINEN. Sitähän ne.

MAIJA. Myöpicös se Suso nyt sitte ainoan lehmänsä?

VARIS. Ka sittepähän tietää kun käy kysymässä?... Eihän tästä pitkä matka enää ole.

RONKAINEN. Vai ei tästä enää pitkä... Mistähän tuonne tie menee... sinne Suson mökille?

VARIS. Tästähän se meidän saunan nurkan vieritse menee ja sitte niitä Matikaisen kujosia myöten... Mutta tässähän se itse eukko on tässä entisen Roivaan mökillä pellavasaunassa.

KÄMÄRÄINEN. Vai siellä se on Suso!

VARIS. Siellähän se lipsuta lytystelee eukko-paha pellavia.

MAIJA (Korvoon suurusta ripotellen). Tulisit siitä, Varis, nostamaan apuna tämän vesikorvon lehmille, niin ei tarvitse yksinään sitä kantaa!

VARIS. Jokos siinä on suurusjauhot?

MAIJA. Ripottelinhan minä niitä siihen hyppysellisen...

VARIS (Lähtee, ottaa hangon). Samalla tiellä pistetään tuo hanko sian kaulaan niin kestää aisoissaan, ruoja!

MAIJA (Korvoa ulosviedessä valitellen). Ovatkin jo jauhotkin lopussa... mistä heitä uusia taas saanee.

RONKAINEN (Kämäräisen kanssa jäätyä). Nytpä tää asia jo selkiääkin ihan itsekseen... Mitäpä sillä on väliä vaikka tään asian toimittaa sielläkin Roivaan mökillä, kun ei ole kotosalla Suso.

KÄMÄRÄINEN. Mitäpä sillä on väliä missä sitä kosii... Tääkin Varis sitä kehuu kovasti... Susoa!

RONKAINEN. Kovasti kehuu!... Ei siinä silloin vikoja ole.

KÄMÄRÄINEN. Ja jumalinenkin on vielä luonnoltaan... niin jotta sekin vielä lisää sitä vaimollista puolta.

RONKAINEN. Lisäähän se... jumaluuskin!

KÄMÄRÄINEN (Mietiksien). Vaikka ei tullut siltä suutari Kutvoselta tiedustetuksi onko sillä perikuntaa siitä entisestä eläjästä... Niin jos vaikka tältä Varikselta kysyisit. (Ulkoa alkaa kuulua sian vinkumista.).

VARIS (Ulkona, sian vinkuesssa). Pidä kiinni... pidä kiinni ruoja, jotta saan hangon kaulaan... Ä-häh!... Vieläkö nyt tunkeennut naurismaahan... Vieläkö telläännyt, juutas!

KÄMÄRÄINEN (Äskeitä asiaansa jatkaen). Niin jotta jos peräisit tältä Varikselta sitä lapsiasiaa... niin

sittepähän ei tule jälestäpäin katumista.

VARIS (Palaa). Vai niin ovat Joroisten siat siivoja, jotta ei tarvitse hankoa kaulassa pitää.

RONKAINEN. Siivoa sikarotuahan se Joroinen on. (Käy pankon luona sylkääsemässä.).

VARIS (Kuin itsekseen). Tää meidän sika on hyvin pillimusta lajia!... Mistä hän lie oppinutkin ne pahat ilveet vaikka se on Iipposen jumalisen lesken sianporsaita.

RONKAINEN. Vai niitä se on. (Imasee savut). Ei taida sillä Iipposen Susolla olla siitä entisestä miehestään?

VARIS. Eihän sillä niitä kakaroita ole.

MAIJA (Saapuu). Mitä kakaroita... se tää Varis puhuu?

KÄMÄRÄINEN. Lapsia tää Ronkainen vaan kyselee, jotta onko sillä Susolla?

MAIJA. No mitähän tuo hänkin niillä tekisi siinä syömässä ja huutamassa!... köyhä leski... Hyvä kun jaksaa itse ruuassa ja särpimessä pysyä... kun ei ole kun yksi lehmä koko mökissä.

VARIS. Eihän niistä lapsista tälle köyhälle iloa ole.

RONKAINEN. Eihän niistä ole... iloa.

KÄMÄRÄINEN. Ka eipä niistä!

RONKAINEN (Varustellen lähtöä). Jo tästä taitaa saunan nurkan taitse mennä tie sinnekin Roivaan mökille?

VARIS. Ka siitähän sitä pääsee vaikka minne. (Tarkastellen kirveen terää)... Pääsee siitä, pääsee... muuanne paitsi taivaan iloon siitä pääsee saunan nurkan taitse. (Alkaa hioa kirvestään.). Kirveskin tässä on tylsynyt... jos häntä tuolla sieralla vähä lykkisi.

RONKAINEN (Lähtöpuuhissa). Mhyy!... tylsynäpäähän on... kirves!

VARIS (Kuin itsekseen). Tylsyyhän nuo näkyy kaikki ja kuluu... vanhenee ja kuluu vaan tää köyhän tavara!

KÄMÄRÄINEN. Ka vaikkapa sitte lähdetäisi... sitä Suson lypsikkiä katsomaan. Jos hänen hinnoilla sitte sopisi!

RONKAINEN (Lähtee). Ka mitäpäs tässä viivyttelee! (Sytyttää mennessään lieden luona piippunsa hiilellä.). Vaikka tuossa talon hiilellä piippunsa sytyttää.

VARIS (Kahden jäätyä). Jokos ne vellijauhotkin ovat lopussa?

MAIJA. Johan nuo ovat... Tulleeke heistä enää yksi velli, kun keittää vetelän.

KOLMAS NÄYTÖS.

Illikaisen Suson pellavasauna.

IIPPOSEN SUSO (Hartaana pellavia lipsuten). Tottapa se oli jo alussa määrätty niin sinun kuin minunkin Tahvovainajalle, jotta sitä pitää heidänkin erota pois maailmasta.

ILLIKAISEN SUSO. Missähän lieneekin sitte määrätty ja kirjoitettu! Kuka niitä määräyksiä joutaa tässä tutkimaan ja miettimään, kun on työtä niin että ei jouda enää rykäisemäänkään muulloin kuin suurina juhlapäivinä. (Kehumalla). Mutta sinnepä tuo vaan Illikainenkin lopulta kelpasi, eikä ole siinä enää maailman vaivana ja vastuksena.

IIPPOSEN SUSO (Vaikerrellen). Ka kelpaahan tää köyhäkin toki ijäiseen iloon... Vaikka saapikin tuota täällä ajassa kovat ja pehmeät kokea ennen kun sinne asti pääsee... (Pivoa levitellen). Ja vielähan tässä sinäkin voisit toisen ottaa.

ILLIKAISEN SUSO. No näitähän minä nyt Juvan miehiä tähän ristikseni ottaisin!... Pty-hui! Onhan niistä vaan sen verran miestä koko Juvan miehissä, että edes oman nimensä jaksaisivat kunnialla kantaa, mutta eukko vaan saa aina aisoissa ja valjaissa olla, en häntä jo paremmin selitä!... Mikä tuo pilanneekin koko Juvan miehet!

IIPPOSEN SUSO. Ka tottapa se koettelee ja rankaisee niillä tätä Juvankin seurakuntaa... Kun sitä ei otetakaan aikanaan ajasta vaaria ja ojennusta!

ILLIKAISEN SUSO. No ikäänkuin ne muut pitäjät siitä sen enemmän vaaria ottaisivat, ja eikä noiden miehet kuitenkaan ole hallan panemia... Kuparisenkin tyttö kuuluu saaneen tuolta Joroisten puolelta semmoisen hyvän miehen, jotta on pääntynyt elää eikä ole tarvinnut leipäänsä särpimettä syödä ja on vielä kuoltua jäänyt miehelle eläminen, millä toinenkin ottaa. (Ryhtyy kahvia kaatamaan.)

IIPPOSEN SUSO. Onnistaahan sitä toista maailmassa siinäkin miehen saannissa... Tottapa se on kullakin kohtalonsa siinäkin!

ILLIKAISEN SUSO. Vaikka menisihän tuo tässäkin mökillä mies apuna... Alkaa taas talvi ja saat yksinäsi tuolla hangissa rypeä ja rehmää, eikä ole vaan miestä kehen silmäsi loisit... Ota tuosta kuppi tuota törön-löröä ja mene sitte pane tuvassa huttukattila tulelle niin minä tässä sillä aikaa loukuttelen näitä kuivimpia roivaita.

IIPPOSEN SUSO (Ryhtyen juomaan kahvia). Välttäisipä tää syntinen suu kahvittakin... Onkin tuo kahvi jo niin kallista jotta ei tään köyhän kohta kannata sitä ajatellakaan.

ILLIKAISEN SUSO (Kuin itsekseen). Tulikin tässä jo työtä kokoon... Lopuskaita lupasivatkin tulla talkoolla lipsuamaan, jotta saavat vähä hyppiä ja tanssia... (Puistelee päistäriä hameestaan). Niillä ovat aina ne omat vimmansa ja höyhötyksensä. Mutta kun ei toki tarvitse palkkaa maksaa niin joutavatpa lekkua... Joko sinä nyt joit?

IIPPOSEN SUSO. Jo... Suurkiitosta vaan ja paljon kiitosta. (Lähtiessään). Siihen isompaan kattilaanko minä panen huttuvettä?

ILLIKAISEN SUSO. Siihen pieneen!... Ja pese sitte pöytä ja käy lypsämässä lehmät... Ei tästä itse jouda taas kunnolla henkeään vetämään. (Yksin jäätyään, yskiskelee.). Elämän ja ilmanmuutosko hänestä tapahtunee, vai pölykö tuo lie mennyt henkeen, kun se kakistuttaa... (Koettaa kaataa kahvia.). Ja tuokin kahvipannu on ihan tyhjä... Jaksoikin se sitä sisäänsä imeä etovertasesta työstä. (Sysää lipsua paikoilleen.). Muutamia pivoja vain lipsusi ja harjasi, koko akka... en häntä jo paremmin nimitä.

(Ronkainen ja Kämäräinen työntyy ovesta.)

RONKAINEN (Leikillisesti tervehtien). Onpa täällä oikea vaimoväellinen lämmin ja pöly.

(Istuvat, kotiutuvat, Suso rupeaa lipsuamaan.)

KÄMÄRÄINEN. Pellaviako se tämä Suso vain lipsuaa?

ILLIKAISEN SUSO. Ei suinkaan niitä kuka köyhän pellavia lipsuaisi, jos ei köyhä itse... Ja kun sitä ihminen tarvitsee aina paitarievun päällensä, niin mikäs siinä muu auttaa kuin loukuta vain ja lipsua, kunnes et enää ajallista paitaa tarvitse... Mistä nämä vieraat ovat?

RONKAINEN. Se on tämä Simo se Joroisten Kämäräinen. Jos Suso on jo sattunut kuulemaan...

ILLIKAISEN SUSO. Vai tämä se on se Kämäräinen!

KÄMÄRÄINEN. Kämäräinen... Ja tämä toinen on niitä Antti Ronkaisia.

ILLIKAISEN SUSO. Onhan sitä tässä maailmassa jos minkin nimellistä ja näköistä miestä maleksimassa!... (Kuin itsekseen.). Mistä he kaikki vaan lienevät sinneetkin ja nimensä ja näkönsä saaneet! (Miehille, kovemmalla äänellä). Hyvästikö siellä Joroisissa pellavat kasvoivat?

KÄMÄRÄINEN. Hyvästi.

RONKAINEN. Varsinkin tällä Kämäräisellä on tuhottoman hyvässä muokissa olevat pellavamaat... niin kun muutkin sen ison mökin viljelykset.

ILLIKAISEN SUSO. Siunaahan sitä toisiin, rikkaisiin pitäjiin kaikkea hyvyttä. Ilmankos sitä ei sitte tänne Juvalle ole riittänyt muuta kun paljasta köyhyyttä ja näitä karuja hiekkamaita.

RONKAINEN. Onhan se rikas ja ylpeä pitäjäs se Joroinen! (Leikkisemmällä äänellä). Vai yksinään se Suso vain lipsuta lepsuttelee!

ILLIKAISEN SUSO. Siunaa... siunaa sitä toisiin pitäjäin hyvyttä!... Vaikka eläisihän sitä näilläkin Juvan mailla, jos kellä olisi kunnan mies joka toki olisi apuna elämässä... Mutta toista se on yksinäisen elämä näillä karuilla viljelysmailla!

RONKAINEN. Toista se on se.

KÄMÄRÄINEN. Toista.

RONKAINEN. Vaikka sopisi tään Susonkin vielä ottaa itselleen se sovelias apu... näin nuoren ja riskin vaimoihmisen... niin kuin sitä jo sanassakin sanotaan.

KÄMÄRÄINEN. So-opii!

ILLIKAISEN SUSO (Puoli ujona). Tokihan sitä nyt sopii!... Tässä nyt vielä kaikkia turhia sopimisia ajatella!

RONKAINEN (Toistellen). Sopii... sopii Suson vielä sitä asiaa ajatella... Ja siihen käsitykseenpä se on tämäkin Simo Kämäräinen nyt leskenä ollessaan tullut, jotta ei se ole tämän ihmisen hyvä yksinään olla.

ILLIKAISEN SUSO (Äkkiä). Onkos tämä se leski Kämäräinen, Sieltä Joroisista?

RONKAINEN. Ka leskihän tämä on.

ILLIKAISEN SUSO. Vai leski!

KÄMÄRÄINEN. Leski!... Se Kaisa kuolta kupsahti siinä messumaarian aikana! Se olikin niitä entisen ukko Kuparisen tyttäriä.

ILLIKAISEN SUSO. Ka mikäpäs sillä siivolla ja hyvällä miehellä on yksinäänkään eläessä. Maksaa veronsa ja viljelee mökkinsä maita niin siinä sitä elämänsä iltaan pääsee.

KÄMÄRÄINEN. Siinä!

RONKAINEN. Pääseehän siinä... Vaikka eipä tällä Simolla olisi mitään erikoista vastaan sanottavaa, jos sattuisi olemaan semmoinen vakavaluontoinen vaimonpuolikin, joka kykenisi rikkaan mökin rustinkia ja vaurastusta hänen apunaan hallitsemaan... ja siinä yhdessä iloitsemaan.

KÄMÄRÄINEN. Eipä tuota ole tullut vielä erikoisesti ajatelleeksi... Kun sitä ei tiedä tokko sitä lykstäisikään saamaan sopuluontoistakaan... niinkuin tää Suso... Kuka ne naiset edeltäpäin tuntee.

ILLIKAISEN SUSO. Onhan sitä näissä akoissakin hyvää jos lie huonoakin... Kun niistäkin toiset juovat viimeiset riepunsakin kahvina niin jotta ei ole muuta omaa kuin letti päässä... Kaikki he sitte vain miehiäkin saavat.

KÄMÄRÄINEN (Asiaansa jatkaen). Vaikka mitäpäs tuosta nyt toisekseen olisi, jos sattuisi sopuihmisen saamaan... Kun tää Ronkainen kerran sitä on ruvennut niin tahtomaan.

RONKAINEN. Ei... ei tällä Simolla olisi mitään sopuihmistä vastaan.

KÄMÄRÄINEN. Ei.

ILLIKAISEN SUSO (Alkaen jo aavistaa asiaa). Milläs asioilla ne nämä vieraat oikeastaan ovat?

RONKAINEN (Merkitseväänä). Ka milläpäs se näin leskimies erikoisemmilla asioilla... Ja minä olen muuten vain hänellä semmoisena tarpeellisena matkustusmiehenä.

KÄMÄRÄINEN. Ja hyvinhän ne siellä Joroisilla kehuivat tätä Susoa... luonteen ja muunkin olemisen puolesta.

ILLIKAISEN SUSO. Herra isä siunatkoon! Joko ne nyt siellä asti tietävät juoruta... (Hamettaan puistellen). Vaikka on tässä semmoisessa pellavapölyssäkin ihminen ja päälläkään ei ole muuta kuin tuo vanha hameripsu... Mutta kukas sitä nyt tietää niin etäisiä vieraita tulevan ja joutaa odottamaan, kun tässä on tuota työtä enemmän kuin luojan ilmaa... (Kahvipannun kanssa häärien). Istuisitte nyt tässä niin minä pistäännyn lennättämässä vaikka tuon pannun sinne mökin lieteen niin kiehuuhan toki kahvit.

RONKAINEN (Suson lähdettyä). Tää on riski ja kaprakka eukko.

KÄMÄRÄINEN (Hyvilläään). On se helläluontoinen ja työteliäs ihminen... niin jotta eivät ne suotta sitä kehuneet. (Tarkastelee kirvestä). Hyvä kirves siihen on jäänyt Tahvo Iippos-vainaaajalta.

RONKAINEN. Varakas, varakas ja hyväluontoinen leski on Ipposeita jäänyt... Eikä tämä asiaa vastaanakaan ole, koskapa jo kahvinkeittoon lähti.

KÄMÄRÄINEN. Ka mitäpä s hän turhaa epäröisi... viisas vaimo!... Kun nyt ei sitte viime tingassa rupeaisi reistailemaan ja vastaan hangottelemaan ... Niin jotta olisikin parempi päättää rutosti kauppa.

RONKAINEN. Ka mitäpä siinä... Vaikka eipä tässä enää mitään epäröimistä ole kun se jo kohta asian älyttyään rupesi niin järkiään sinne päin hököttämään.

ILLIKAISEN SUSO (Palaa uusi hame päällä). Vai niin hyvät pellavamaat tämän Kämäräisen mökillä on.

RONKAINEN. Hyvät... Kun siinä mökissä on kunnollinen vaimoihminen, joka niitä hoitaa tämän Simon apuna, niin ei siinä tarvitse muuta kuin kääriä aivinaa torvelle minkä ilkeää... Ja muutenkin tämä Simo on ahkeruudestaan ja tuostakin sanankuuliaisuudesta tunnettu mies.

ILLIKAISEN SUSO. Niinhän ne korjautuvat ihmiset siellä missä on hyvät papit ja muut sanan palvelijat, eikä semmoiset paljaat lailla jyrisijät kun tässä seurakunnassa... Minkälainen pappi siellä Joroisissa on?

KÄMÄRÄINEN. Siellä on hyvä, uskovainen ja rikas pappi.

RONKAINEN (Vahvistaen). Hyvä ja lempeä pappihan siellä on. Sen saarna on niin paljasta evankeliumia, jotta se on tälle ihmisen luonnolle lempeää kuin saunan löyly.

ILLIKAISEN SUSO. No semmoinen se pitää pappi olla, niin siitä se ihmisen kovakin sisu ja pimeys saa valon. Mutta mitäs kuin tämä Juvan pappi lukee pelkkää lakia, jotta se on ihan kuin puulla päähän paukuttaisi. Turtuu siitä lopulla ja paatuu semmoinen ihminen, joka ei muutenkaan ole vielä synnintuntoon herännyt... Ja eikä se sitte kumma olekaan jos täällä Juvalla on itsekullakin siitä omasta syntisestä luonnostaan alituinen vaiva ja vastus, kun ne sillä tavalla sen turruttavat!

RONKAINEN. Turruttaahan se paha pappi... Vaikka tätä Susoahan ne tässäkin Variksen mökillä hyvin kehuivat.

ILLIKAISEN SUSO (Ujostellen). Mitäpä tässä köyhässä nyt on kehumista ja muuta ylistämistä.

RONKAINEN. Ja niinhän se on jumalinen ja hyvä mies tämä Kämäräinenkin. Kirkkomatkallakin kantoi aina Kaisavainaan kengät, että Kaisan ei tarvinnut koskaan kantaa muuta taakkaa kuin virsikirjan ja eväsnyytin...

ILLIKAISEN SUSO (Ujona, kuin itsekseen). Tuo kirveskin näet on jäänyt ihan siihen vierasten nenän eteen. (Vie kirveen ovensuuhun.).

RONKAINEN. Ja eipä sillä tällä Simolla ole mitään Suson ulkonaistakaan olemusta vastaan... jos niin kun puheisille ruvettaisi.

ILLIKAISEN SUSO (Kainostellen). Mitä tämä nyt minunlainen enää puhuttelemisesta paranee!... Onhan niitä nuorempiakin... ja joilla on omat konnut ja mannut.

KÄMÄRÄINEN. Eivätpä ne kaikki ole luonnolle käypiä.

RONKAINEN. Se ei tämä Simo rikkaudesta välitä... Kunhan vaan muuten on vaimo hänen luonnolle sopiva! (Äänettömyys. Suso ujostelee.).

KÄMÄRÄINEN (Ronkaiselle). Ka sano vaan loppuun... koko asia!

RONKAINEN. Niin jotta jos tällä Susollakaan ei ole vastaan sanomista, niin tämä Simo puolestaan lupaa rakastaa ja kunniaa pitää.

ILLIKAISEN SUSO. Herra isä siunatkoon... Mitä tuossa nyt tuommoista kyytiä pitää!

KÄMÄRÄINEN. Ka mitäpä s se pitkittämisellä paranee... (Lähestellen). Minä tässä vähä lipsuan Suson apuna... (Tarttuu lipsutankoon niin että Suson käsi jää hänen kätensä alle ja alkaa lipsuta, taputellen toisella kädellään Suson selkään lipsuamisen tahdissa ja lukee). Lipsun, lapsun ... lipsun, lapsun!

ILLIKAISEN SUSO (Irrottautuen). No elähän nyt vielä siinä... (Panee oven säppiin). Turvatonta naista siinä tuolla tavalla ahdistaa, (Nopeasti). Entäs montako lehmää tällä Kämäräisellä on?

RONKAINEN. Onhan tällä sitä lehmää: Kun on kaksi niin runsaslypsyistä ja aikaiseen poikivaa lehmää, jotta siinä mökissä on tuo maidonpuute yhtä kaukana kuin taivaan valtakunta...

ILLIKAISEN SUSO. No niin ne miehellä pitääkin olla kunnossa kaikki kapistukset, jotta ei paljaille re'en liisteille eukkoa ota, niin kuin nämä nykyajan miehet joilla ei ole muuta kuin tyhjä tuppi vyöllä. (Äkkiä). Entäs onko tällä Kämäräisellä oma hevonen?

RONKAINEN. Omahan tällä on... hyväjuoksuinen ruuninkarva ruuna on...

ILLIKAISEN SUSO. Ä-häh!... Ilmankos se jo Variksenkin Maija tiesi tästä kertoa ja kehua, kun tällä on hevosetkin ja muut elämiset jo omat!

KÄMÄRÄINEN. Omat... Eivätkä ole nekään mökin verot järin suuret.

ILLIKAISEN SUSO (Itsekseen, työssään touhuten). Ilmankos se näet äsken siinä jo kakistutti... Johan minä arvasin siitä, jotta elämän muutos siitä on tulossa.

RONKAINEN. Omat... omat on tällä Simolla kaikki kapistukset ja mökki on semmoinen, että ei siinä kunnan eläjältä työ ja leipä loppu... Ja kun tällä Susollakaan ei ole enää sen enempää vastaan sanomista, niin tää Simo pitää nyt asian päättyneenä ja vie tämän Suson Joroisiin.

ILLIKAISEN SUSO (Taipuen, ujona). No kuka tästä nyt olisi luullut tämmöistä tulevan niin yhtäkkiä, että ei ennätä silmiäänkään pestä eikä kunnolla itseään siunata.

KÄMÄRÄINEN. Mitäpä tässä Susossa on siunaamista... hyvässä ihmisessä.

ILLIKAISEN SUSO (Kuin nuhdellen). Nii-in!... Vielä siinä sitte sanoo... kun ensin saa aikaan semmoisen muutoksen elämässä.

IIPPOSEN SUSO (Ulkona, koettaa ovea avata). Kiinikö se on ovi kun ei aukea?

ILLIKAISEN SUSO (Hätäillen). No joko se nyt ennätti sen huttuveden keittää... (Kovasti, Iipposen Susolle). Jopa täällä lipsuamisetkin loppuvat... niin että mene nyt välillä ruokkimaan lehmäsi... ja tottapahan sitte iltasella tulet lopettamaan.

RONKAINEN. Se tää Kämäräinen aikookin tällä samalla tiellä sitte viedä tämän Suson myötämöisin, jotta ei tule monenkertaisia pitkiä matkoja.

ILLIKAISEN SUSO. Hyvä isä siunatkoon, minkälaisella kiireellä se nyt viedä höyryyttää... Ikäänkuin tässä ei nyt olisi välttänyt ilman miestäkin... yksinäinen leski.

KÄMÄRÄINEN. Siinä menomat kallapa kun sopii pappilassakin käydä, niin mitäpä se pitkittäen paranee! (Viulun soittoa.).

ILLIKAISEN SUSO (Hätäillen). No se siunatkoon, en paremmin sano... Nyt ne vimmatut tulevat jo pellavatalkoihin ja... (Avaa oven säpin. Kämäräiselle). Istu nyt siivolla tuohon ja elä ole olevinasikaan koko asiasta.

KÄMÄRÄINEN (Tyytymättömänä murahtaa). Hittokos niitä nyt tänne ajaa. (Talkoojoukko työntyy saunaan.).

ILLIKAISEN SUSO (Lipsuten). Hyvä isä sitä kiirettä!... Mikä teidät nyt jo tänne ajoi... Ei tuo päivä vielä, puolessakaan liene!

VIULU-HEIKKI. Näihin pellavatalkoihinpa tässä vaan... Ja ne nää tytöt tahtovat työn päälle sitä tanssimista. (Kämäräiselle). Entäs kukas se tää vieras on?

KÄMÄRÄINEN (Tyytymättömänä). Ka Kämäräinen!

VIULU-HEIKKI. Mhyy!... Vai se!

RONKAINEN. Se... Eikä tää niin erin vieras enää olekaan... tässä talossa nimittäin.

VIULU-HEIKKI. Ei tietenkään!... Ja milläs matkoilla tää sitte on?

KÄMÄRÄINEN (Murahtaen). Onpahan vain!

VIULU-HEIKKI (Piippuaan varaten). Ka voihan sitä viisas asiattakin kulkea... Entäs onko sinulla tupakkaa tarjota... tahi tällä toisella vieraalla?

RONKAINEN (Kukkaronsa viskaton). Onhan tässä näitä tupakoita.

(Tytöt ovat häärineet pellavien kanssa. Yksi pojista on juonut saunakipasta, toinen on nousut lauteille ja suinailee vanhaa vastaa, istuen lauteiden penkillä. Piika-Anni tarkastelee

Susoa.).

LAUTEILLA ISTUVA POIKA (Viskaa vastan toiselle pojalle). Junnu! Ota tuosta vastasta varpa, niin saat piipun rassin!

ILLIKAISEN SUSO (Kuin itsekseen, hamettaan kohentaen). Tuokin hameen hakanen... kun ei tahdo kiinni kestää!

PIIKA-ANNI. Siunaa ja varjele!... Kirkkohameko sillä Susolla on pölyisessä pellavasaunassa!

KÄMÄRÄINEN (Lattiaan katsoen, murahtamalla). Eipä tää mikä pellavasauna enää olekaan.

TYTÖT (Hoksaten asian; suhahtaen). Mitä?

ILLIKAISEN SUSO. No mitä siinä nyt kaikkea urkkii ja kyselee!... Oma kohtalonsa se on kullakin.

TYTÖT (Iloisesti huudahtaen). Suso!

ILLIKAISEN SUSO. No vieläkö siinä nyt suosotatte ja sosotatte!... Ikäänkuin ei vielä omakin vuoronne kerran tulisi!

VIULU-HEIKKI (Viuluun varaten). Ka mitäpäsi siinä sitte muuta kun pannaan tää Heikin viulu voisottelemaan, niin saavat tytöt tanssissa noita lantioitaan heilautella... Kumpiko näistä vieraista on oikeastaan se sulhanen?

KÄMÄRÄINEN (Hyvilläään murahtaen). Minäpä se vain.

ILLIKAISEN SUSO (Leikillä toruen). Mhyy!... Vielä siinä kehuu!... Tulee Joroisista asti ja ottaa omin lupinsa kesken pellavasaunan.

JOUKKO (Hälisten). Tupaani!... Nyt tanssimaan!... Työntäkää Susoa...

(Viulu-Heikki soittaa. Joukko vie Susoa aivan työntämällä, hokien). Suso... Suso... Suso.

NELJÄS NÄYTÖS.

ENSIMÄINEN KOHTAUS.

Illikaisen mökki. Orren päässä vanhat pieksut.

SUSO (Tupaani tultua). Tämmöiseenkö se nyt tääkin leskeys lopulta ihmisen johtaa!... Kuka sitä nyt olisi osannut uskoa tästä tämmöistä lopulta tulevan.

RONKAINEN. Semmoistahan se on. Leskeydestä perheellisyyteen kulkua se on koko tämä lesken elämä.

KÄMÄRÄINEN (Tyytyväisenä, polviin nojaten, lattiaa pieksun pohjilla iloisesti taputellen). Semmoista... ja semmoista sen pitää ollakin.

SUSO (Alkaen kokoilla tavaroitaan). No tokihan sen nyt pitää olla semmoista!... Ikäänkuin nyt ei muullainen välttäisi, tälle köyhälle ihmiselle!

VIULU-HEIKKI. Nytpä sitä ei tämän Suson leskeydestä puutukaan muuta kuin että nämä tytöt saisivat näitä viulun makeisia sitä tanssisuonta kutkuttamaan.

SUSO (Häärien). Vielähän sitä nyt sitäkin pitänee olla... vanhan ihmisen läksiäisissä! Ei niistä leipää lähde, joutavista.

KÄMÄRÄINEN (Tyytyväisenä). Ka sepä kuuluu tähän rakkauden asiaan sekin tanssi ja peli.

SUSO (Touhuten). No vaikka tuossa nyt sitte vähä lekkusitte... jos sitte vaan käynte saunassa työntämässä ne pellavat kuliin... Kun tässä nyt kerran tämmöinen kiire lähtö piti tulla!

YKSI MIEHISTÄ (Viulu-Heikille). Soita tolppaa!

TYTÖT (Hälisten). Ei tolppaa... Juntturia!... Soita juntturia!

(Heikki soittaa, väki tanssii ja Suso kokoilee tavaroitaan. Kämäräinenkin lapsuttelee lapikkailtaan tahtia, onnellisen näköisenä ja lausuu tanssin loputtua.)

KÄMÄRÄINEN. Nythän tässä on vain paljas ihanuus ja peli ja tyttöjen heiluvat lanteet.

SUSO (Hellästi toruen). Niitkö sinä nyt siinä vielä katselet, kenenkään lanteita... Kun olet kerran omasi saanut, niin tyytyisit vain osaasi ja siunaisit itsesi... ijakäs mies! (Joukolle). Jo nyt siinä jo välttääkin hyppiminen. Minä tässä käyn kuoria sipasemassa maitopytyt niin kirnuan lähtiessä vielä voit ja... no alkakaa siitä nyt lappautua pellavia kuliin panemaan! (Työntelee joukkoa ovesta. Poistuu niiden mukana.)

KÄMÄRÄINEN (Kahden jäätyä). On se toimelias ja työteliäs ihminen!

RONKAINEN. On... Hyvästi se sinua lykästi tässä asiassa!

KÄMÄRÄINEN. Kunpa hänelle nyt siunaisi viisautta ja pitkää ikää, eikä erikoisempia sairauksia sattuisi! (Tarkastelee sahaa). Hyvä saha siihen on Iipposen Tahvolta jäänyt.

VARIS (Saapuu kirves olalla). No pianpa se tämäkin Illikaisen leski sai miehen.

RONKAINEN. Mhyh!... Vai jo on sekin saanut miehen... Kukahan oli niin paksunahkainen, jotta uskalsi eukon tupaansa ottaa?

VARIS (Hämällään). Ka eivätkös ne nämä vieraat ole semmoisilla lehmänostomarkkinoilla... kun ne sitä juttusivat?

RONKAINEN. Tulihan sitä vähä semmoistakin puheeksi,.. Se tämä Kämäräinen kun sattui mieltymään tähän Iipposen leskeen, niin arveli, jotta tarpeenhan se on talossa omituinen lehmän lypsäjä.

VARIS. Vai sen se ottikin , .. sen Iipposen Suson!

KÄMÄRÄINEN. Sen.

VARIS. Tuota Hytösen pahennusta kun taas sotki asian!... Mutta se onkin semmoista hotosuuta koko tää Juva ja varsinkin se Hytönen, jotta se kun ottaa vaikka kärpäsen maksan niin kyllä se saa siitä karttumaan särvinainetta vuoden ajaksi koko Juvalle...

RONKAINEN. Vai niin on hotosuu... Hytönen!

VARIS. Hotohan se on... Semmonen on... Nytkin sai ruoja uskomaan, jotta se tää Illikaisen äkäinen leski sai miehen... Mutta sitähan minä jo arvelin, jotta eiköhän tuo Hytönen nyt taas liika paksua päästänyt... Ja päästihän tuo hyväkäs... päästi tuo pakana taas paksua...

KÄMÄRÄINEN (Sylkäisten). Päästi!

VARIS. Päästihän tuo pahennus... Kuuluuko sitä muuten mitä?

RONKAINEN. Eipä sitä erikoista...

VARIS (Piippuaan kopistellen). Eihän sitä näin huonolla ilmalla kuulu. (Lähtöä tehden). Siellä Iipposen Suson omalla mökilläkin tästä pitäisi lähteä käymään... kun tässä ei näy sitä Illikaisenkaan Susoa itseään kotosalla olevan... Vaikka se Illikaisen Suso sanoi sen Iipposen Suson olevan tässä pellavasaunoilla. (Lähtee.)

(Pitempi vaitiolo. Miehet miettivät piippu ikenissä.
Kämäräinen sylkäsee vihaisesti.)

RONKAINEN. Jokohan nuo vaihtuivat lesket...

OHI AJAJAN ÄÄNI ULKOA. Trtuu!... Pirinen hoi!

PIRISEN ÄÄNI. No.

OHI AJAJAN ÄÄNI. Ojan kaivuunko sinä menet?

PIRISEN ÄÄNI. Ojan.

OHI AJAJAN ÄÄNI. No tää Illikaisen leski se kuuluu saaneen miehen ihan Joroisista asti.

PIRISEN ÄÄNI. Niinhän ne akat sitä valehtelevat, jotta se on saanut vanhan ukon!... Rahtijauhojako

sinä ajat?

OHI AJAJAN ÄÄNI. Rahtihan nämä on... Prpah, ruuna... (Kauempaa). Vai sai toki Illikaisen leski vielä ukon.

PIRISEN ÄÄNI. Sai.

(Äänettömyys. Istuvat kumarassa.).

RONKAINEN (Koettaa rauhoittaa). Vaikka eipä tässä vielä mitään varmaa epäluuloa synnyttävää ole.

VIULU-HEIKKI (Saapuu). Joko sitä tällä Illikaisen lesken uudella miehellä on miten paljon tuota ikäkultaa?

KÄMÄRÄINEN (Vihaisena murahtaen). Mitä se sinua liikuttaa!

VIULU-HEIKKI. Eipä se mitään... Muutenhan tämä sattui saman kokoinen kun sekin Illikais-vainaja... paitsi että se oli kivuloinen ja heikko voimiltaan, niin jotta tämä eukko sai sitä pitää vaimovallan alla. Mutta se Illikainen olikin nuorena ollessaan kovasti juonut ja tapellessa rikkonut sisuksensa, niin että täytyi olla eukon armoilla. (Joukko palaa.).

MIES. Soita nyt, Heikki tolppaa!

VIULU-HEIKKI (Viuluun viritellen). Ka sopiihan tuota soittaa... Ei se tää viulu soittaen köyhdy. (Kämäräiselle). Entäs onko tämä Illikaisen sulhanen ryyppymies niin kun Illikais-vainaja oli?

KÄMÄRÄINEN (Suuttuneena). Pidä suusi kiinni, eläkä kituuta sitä sian ällästäsi, taikka kun minä suutun.

PIIKA-ANNI (Hämmästyen). Mikä peto se on kun tuolla tavalla äyhkii!

KÄMÄRÄINEN (Ärtyen, Annille). Eläkä sinäkään siinä hänklätä, tahi näet!

MIES. Tämäpä vasta syöttiläs on, kun ärjyy!

KÄMÄRÄINEN (Ärjästen). Häh!

MIES (Uhitellen). Elä ärjy!

KÄMÄRÄINEN (Julmistuen, nousee). Kun kerran suutun ja polen jalkaa, niin koko siltapalkin pitää lentää poikki jotta rusahtaa! (Uhkaavana). Hiiteen siitä koko joukko tahi minä ajan!

MIES (Vastaan uhaten). Ajappas, tokko uskallat!

KÄMÄRÄINEN (Lähestyen). Ajan kyllä!

PIIKA-ANNI (Uuniluudalla puolustautuen). Tuleppas, niin tuosta saat luutaa, jotta mätkähtää!

KÄMÄRÄINEN (Tarraa mieheen kiinni). Pellolle siitä kutale. (Miestä työntäessään). Aja, Ronkainen niitä akkoja ja toisia...

MIES (Vastaan rimpuillen). Elä revi nutun kaulusta, pahennus... tahi kun potkaisen!

KÄMÄRÄINEN (Työnnäisten miehen ulos). Revin uhallakin. (Tarttuu toiseen mieheen.).

MIES. Elä tartu!

KÄMÄRÄINEN. Tartun vaikka mikä olisi. (Miestä ulos työntäen). Teillä piruilla on kaikki akatkin sekalutta jotta pää sotkeutuu... (naisille). Pellolle siitä!

PIIKA-ANNI (Hätäytyen, paeten). Herra isä niitä heittiöitä... Tulkaa pakoon... Ne tappavat, hylt!

KÄMÄRÄINEN (Viulu-Heikille). Mäne sinäkin matkaasi!... Vingutat sitä viulurämäsi kuin nälkäistä sikaa!

(Heikki luikkii toisten jälestä ulos. Pitempi, synkkä vaitiolo.

Miehet istuvat kumaraena. Viimein paistaa Kämäräinen vieressään penkillä olevan lakkinsa eteensä lattialle.).

RONKAINEN (Puolustautuen). Ka kukapa sitä osasi arvata jotta se on Illikaisen leski!

SUSO (Lennättää kirkun Kämäräisen eteen). Katso nyt, Kämäräinen, jotta ei kissa pääse kirnuun hyppäämään! Minä vaan pistäänny hakemassa sen Iipposen lesken sitä kirnuamaan... (Touhuten). Se olikin tässä pellavasaunoilla, vaan siinä vähä ennen vieraiden tultua ennätti lähteä mökillään pistäytymään. (Kaataa veden kattilasta korvoon). Ja siellä entisellä mökilläkin on vielä kampsuja ja kimpsuja ja hevonenkin on siellä vielä äpärikössä ruokaansa koluamassa, (Lähtee). Katso nyt vaan Kämäräinen sitä kirkua jotta ei se kissa pahuus pääse siihen hyppäämään! {Äänettömyys}.

RONKAINEN (Kuin itsekseen). No otappa ja sokaisekin ihminen!

KÄMÄRÄINEN. Perhana vie kun sylkäsen tuohon kirnuun niin siitä ei pidä tulla voita, vaikka häntä ijankaikkisesti kirnuaisi!

(Esirippu laskeutuu.).

TOINEN KOHTAUS.

RONKAINEN (Jatkaa puolustautumistaan). Mutta mistäpä tää tuhma ja koulunkäymätön ihminen osaa erottaa nää Juvan mökit... äkkinäisessä pitäjäässä!

KÄMÄRÄINEN. Paholaisen Varis!... Sehän se sotki mökit ja neuvoi tähän väärään mökkiin tulemaan.

RONKAINEN. Ka ei suinkaan tähän muuten olisi arvannutkaan tulla.

KÄMÄRÄINEN (Itsekseen kiroten). En paremmin sano!

RONKAINEN (Jatkaa omaa puhettaan). Ja sitte vielä tuo yhteinen Suso-nimisyys sotki sen lopun.

KÄMÄRÄINEN (Synkkänä). Kehnoltako heillä lie riittänytkin kaikille akoille samaa nimeä! (Äänettömyys.).

RONKAINEN (Puolustautuen). Ka erehtyytä se hevonenkin neljältä jalalta... Niin jotta se ei ole kumma jos nyt tää tuhma, koulun käymätön ihminen, jolla ei ole kuin kaksi jalkaa.

KÄMÄRÄINEN (Jatkaa harmitteluaan.). Kun olisi menty Kaaville niinkuin jo sovittiin, niin ei olisi sotkeutunut... Mutta se Kutvosen ketalehan se sai käännytetyksi tänne!... Mikä hänet lie siihen viskannutkin... en paremmin sano!

RONKAINEN. Ka sinne markkinoillehan se siitä oli menossa... Vaikka ei tässä nyt enää perääntymisenkään auta... Alkavat siitä turhaa juoruta ja virnistystä pitää!

KÄMÄRÄINEN. Pahan hengen Kutvonen!

VARIKSEN MAIJA (Saapuu). Eikös sitä Illikaisen Susoa itseään olekaan tässä?... Kun nämä vieraat ovat yksinään...

RONKAINEN. Eipä sitä...

MAIJA. Tulin tuomaan sitä kesällistä leipävelkaa Susolle... Kun se nyt kuuluu näiden vieraiden kanssa naimisiin menevän, niin tulin maksamaan jotta ei unehdu... (Kääntäen puheen). Sitäkös se Iipposen Susoa alkuaan aikoi tää vieras... Kun se Viulu-Heikki sitä niin puhui, jotta tälle tuli erehdys?

RONKAINEN (Asiaa peitellen). Eipä tässä tullut ketään erikoista ajatelleeksi.

MAIJA. Vai ei tämä toki ajatellut ketää erikoista... Ja mikäpä näillä sitte onkaan eukoilla väli... Eukko kuin eukko, niin jotta ottipa näistä sitte kenen hyvänsä, niin saman asian ne ajavat.

RONKAINEN. Ka samanhan ne ajavat... eukot.

MAIJA. Ei tää meidänkään ukko Varis liikoja valinnut kun naimisiin meni. Otti vain minut ja siinäpä tuota on vain eletty ja leivissä pysytty eikä ole kumpikaan kauppojaan katunut... Ja riski työmieshän tämä Suso on ja hyvä kehrääjä... Eikä sitte mökin varoja turhiin menetä. Eikä anna miehensä viimeisiä pennejään joutavaan panna.

RONKAINEN. Eihän tämä... Suso.

SUSO (Pyörittää isoa pellavasäkkiä ovesta tupaan.). On siinä toki vielä noita viimevuotisia pellavia, jotta saa toki paitarievun päällensä kun kehrää ja kutoo... Viime vuotena arvelin ne jo kehrätä, mutta sitte arvelin jotta olkootpa he sinänsä, ei sitä tiedä mikä muutos se vielä elämässä tapahtuu. (Maijalle) Entäs muistatko sinä sen kesällisen leipävelan?

MAIJA (Purkaa nyyttiään). Ka sitähän minä läksin tässä tuomaan, kun sattuiinkin siinä olemaan lämpimiä. (Panee leivät pöydälle.) Siinä he nyt sitte ovat... Lienevätkö he hyvästi kohonneetkaan ja paistuneet.

SUSO. No leipä kun leipä!... Ikäänkuin sitä nyt pitäisi tämän syntisen ihmisen kaikkea niin valita, jotta pitäisi ihan suusta mitta ottaa, että saisi leivänkin jo sen mukaan sopimaan... Ikäänkuin se nyt ei sitte syödessä suu mukaantuisi leivän mukaiseksi... Otin tuon tässä minä miehenkin, niin jotta ei siinä otettu suusta mittoja, eikä muita ryplötyksiä ja siinäpä häntä vain ajetaan riitelemättä elämänsä iltaan mennä... Entäs kuuluuko sinulle, Maija, vielä mitä?

MAIJA. No mitäpä tässä nyt kuulumia tarvittaisi... Näille joroiselaisille tässä vain sanoin, jotta saivatkin ne sinusta hyvän ja rikkaan eukon... Ja sinuahan nää kuuluvat jo alun pitäen ajatelleenkin... eikä sitä Iipposen köyhää leskeä.

SUSO. No kukahan tuo nyt hänetkin, herran riesan viitsisi Joroisiin asti ristikseen vetää... köyhän lesken jolla ei nytkään ole sen vertaa, että saisi kengät talveksi jalkaansa niin tässä kajerteli sitä jumalisuuttaan ja toivoi taivaan apua, niin minä annoin lopulta Illikais-vainajaan vanhat kengät ja sanoin jotta: ota vain tuosta kengät ja anna paikata, ei taivaastakaan sinulle sen parempia viskata... Niin jotta hänestäkö se nyt olisi Kämäräinen huolinut, köyhästä kirkon rotasta (Miehille). Tokko tää Kämäräinen on kuullutkaan koko Iipposen eukosta?

RONKAINEN. Eipä tämä erikoisesti...

MAIJA. Ja mitäpä hänelle siitä kuulemisesta hyötyä olisikaan... Kun on jo miehellä omakin eukko, jotta sen kun vie vain Joroisiin niin että vielä tässä sitte muita tuntea... köyhiä leskiä... On tässä Susossa yhdelle miehelle kylliksi eukkoa... Hyvä ja rikas ihminen...

RONKAINEN. O-onhan tässä eukkoa... Susossa...

SUSO (Kuin itsekseen). Tuo Illikaisen tervapyttykin on tuohon jäänyt niine täysinensä... Kaataa hänestä tervan puolikkoon, niin vie pytyn mennessään Joroisiin... Jäikin sitä tervaakin puoli tynnyrillistä. (Mennessään Maijalle). Tulehan Maija vähän tänne ulos minulla on sinulle pikkuisen supattamista.

MAIJA. Ka joutaahan tästä tulemaan. (Poistuessaan kuin jäähyväisiksi). Olkoon nyt sitte vain onneksi ja lykyksi tälle vieraalle tämä Suso! (Äänettömyys. Kämäräinen punnitsee asiaa synkkänä.).

RONKAINEN (Illikaisen turkkia suinaillen). On tässä toki hyvä turkki!

KÄMÄRÄINEN. Vai on toki se!

RONKAINEN. On... Villapäällys turkki. (Tarkastaa sängyn). Ja sänkypeittonakin on hyvä välly.

KÄMÄRÄINEN (Kumarassa). Mhyy!

SUSO (Tulee, kiirehtii). Hevosien pala ja suitsetkin näet jäivät ottamatta... Ei tullut sitä tammaa tässä jo myödyksi... Mutta kukapa sitä semmoista hevostaan ilmaiseksi antaa ja se tämä Karvonen ei näet olisi siitä antanut kun puoli neljättä sataa markkaa. (Kääntää äkkiä puheen). Entäs onko tällä Kämäräisellä omat ajokärrit, vai työkärritkö tällä vain on?

RONKAINEN. Työkärrit tällä vain on.

SUSO. No sittepä nuo tarvitaankin ne Illikais-vainajan ajokärrit, jotta voi toki kirkossa höyräyttää. Niin että olipa tuo onni kun ei jo tullut niitä myödyksi... Ja jäihän tähän yhtä ja toista muutakin kavetta... niin kuin neljän vuoden lehmän nahat ja toistakymmentä parkittuakin lammasnahkaa... Niin että mikäpä tässä on elämää alkaessakin, kun vaan luoja hyvä isä terveyttä ja sopua antaa.

KÄMÄRÄINEN (Murahtaen). Paljonko tarjosi... Karvonen?

SUSO (Touhuten). Ka puolta neljättä sataahan se vaan siitä tarjosi, semmoisesta lihavasta tammasta, jotta ei ole koko Juvalla semmoista tammaa... Mutta se on se Karvonen semmoinen toisen nylkijä, jotta kaikki sen pitäisi vaan ilman saada.

RONKAINEN. Vai puolta neljättä sataa tarjosi... tammasta.

SUSO (Ottaa uunilta saappaat). Puolta... Nuokin Illikaisen uudet saappaat toki säilyivät pitämättä. (Viskaa saappaat Kämäräiselle). Siinäpähän on nyt Kämäräiselle kengät, jotta ei tarvitse ensi hätään suutaria ottaa ja alkaa sille maksaa... Ja tuossa orren päässä ovat vielä nuo vanhat pieksut. (Ottaa pieksut orren päästä). Nämäkin kun vielä pohjuuttaa ja voitaa hyvällä rasvalla, niin hyvät työkengät saa

Kämäräinen. Siinä on sinulle toinen kenkäpari!

RONKAINEN (Saappaita suinaillen). Hyvät kengät on jäänyt Illikaiselta.

KÄMÄRÄINEN (Kenkiin katsahtaen). Mutta sen minä vaan sanon että kun oikea joroiselainen suuttuu niin se ei anna tiukassa paikassa perää vaikka naukuisi.

SUSO. Häh?

RONKAINEN (Sovitellen). Se tämä Kämäräinen on semmonen laatusa mies, jotta se ei siinä talossaan rakasta turhaa riitaa ja torapuhetta.

SUSO (Kuin innostuen). No semmoinen se toki mies pitää ollakin jos kerran olla, sillä mitäpä se joutava riitelemine maksaa. Kun sekin Illikais-vainaja vain rupesi riitaa alottamaan, niin kohta minä siltä suun tukkesin, niin jotta talossa oli niin hiljaista ja rauhallista, että usein ei kuulunut halaistua sanaa päiväkausiin. (Kirstua keskemä tupaa vetäen). Nuo kirstun avaimetkin ovat näet saunaan jääneet... täytyy pyörähtää ne hakemassa! (Poistuu. Vaitiolo. Kämäräinen tarkastaa kengät.).

RONKAINEN. Vaikka onhan tällä Susolla toisella puolen etujakin sen Iipposen lesken rinnalla... niin jotta se hyvyys korvaa minkä siinä vaimollisessa helläluontoisuudessa puuttuu... Niin kuin nyt kallis hevonenkin ja iso nahkavarasto. (Löytää sarkatorven). Kokonainen torvi on hyvää sarkaakin.

KÄMÄRÄINEN (Katsahtaen). Onko se uutta?

RONKAINEN. Uutta, tampattua sarkaa... Ja, toisekseen, eiväthän ne entisen miehen kohtalot sinuun koske... Ainahan se leski on lempeämpi uusissa naimisissa.

SUSO (Tuo ruokaa). Ottaisitte nyt siitä niitä ruuan jäännöksiä ja sitte vaikka vähä levähtäisitte siinä penkillä... (Menee arkkua avaamaan). Ja jäihän niitä vielä vähä rahojakin, kun jaksoi hallita sen Illikaisen heikkouksia. Se alkoi siinäkin asiassa rakentaa riitaisuutta ja tahtoi että rahat pitää olla hänen taskussaan, niin minä heti vain suostuin ja rahat pantiin hänen verkanutun taskuun ja minä sitte sanoin jotta: siellä ne nyt ovat, nutun taskussa, mutta nuttu pannaan kirstuun ja kirstun avain on minun taskussa ja sinne ei ole nenääsi pistämistä... Ja sillä laillapahan säilyivät... (Tuo kukkaron pöydälle). Tuossa ovat... Lue paljonko heitä siinä lienee. Ja syö sitte ja katso sitä kirnua ja kun Iipposen leski tulee kirnuamaan, niin rupea kylellesi tuohon penkille. (Ottaa kattilan). Minä pyörähdän tuon kattilan pesemässä. (Poistuu. Vaitiolo. Kämäräinen katsahtaa muljauttaa rahoihin.).

RONKAINEN (Katsahtaen pöydälle). On siinä rahaa!

KÄMÄRÄINEN. Ka lue heidät... niin sittepähan näkee.

RONKAINEN (Lukee). Kuusisataa seitsemän kymmentä markkaa ja yhdeksäntoista penniä!

KÄMÄRÄINEN (Murahtaa). Paljonko?... penniä tarkoitan?

RONKAINEN. Yhdeksäntoista penniä pientä rahaa ja liki seitsemänsataa tätä suurta. (Hetken päästä Kämäräiseen katsahtaa muljauttaen). Se on jo iso raha tuo seitsemän sataa... näin mökkiläisen rahoissa... Ja varsinkin nyt kun on nämäkin rahtilaisen tienestit huonot, niin ei sitä rahaakaan kannata ylenkatsoa. (Odottaa). Ja eikä sen Iipposen lesken suostumisestakaan, toisekseen, ollut vielä varsinaista varmuutta olemassa.

KÄMÄRÄINEN (Mietittyään ottaa puukkoa tupestaan). Ka minkäpä sille ihminen kohtalolleen taitaa, kun se kerran on ylhäällä niin päätetty. (Työntyy pöydän taa syömään). Tule pois sinäkin syömään.

RONKAINEN (Totellen). Ka minkäpä sille... Niin kuin nyt sinäkin vielä ikämies, niin mistäpä sitä ihan enkeleitä ottaa!

VARIS (Palaa, sytyttää liedon luona piippunsa). Juohtui mieleen, jotta tässä on näitä hiiliä, niin käännyin sytyttämään tuon piipun jotta ei... pah... pah... pah... jotta ei tarvitse tikkuja kuluttaa. (Miehille). Vaikka niinpä se se Iipposenkin leski jutusti, jotta se on tämä Illikaisen Suso sen miehen saanut... Niin se ämmä juttusi... Ja rikas leskihän tämä Illikatar onkin...

RONKAINEN. Onhan tää...

VARIS. O-on... Ja julma työmies on pakana... Höyryä siinä miehen hartiat jos mielihän sen rinnalla niittämisessäkin pysyvä... Ja mitäpä tää meikäläinen mies muuta sen parempaa rakkautta tarvitsekaan...

KÄMÄRÄINEN. Mitäpä sitä...

VARIS (Lähtöä tehden). Mitäpä... mitäpä siitä turhuutta tarvitsee... Ja se Iipposen leski taas onkin hyvin köyhä... ja huono työmies... Hätä-hätää saa omat luunsa kannetuksi. (Jäähyväisiksi). Kalakukkoako se Suso syöttää?

RONKAINEN. Ka kala-...

KÄMÄRÄINEN (Kahden jäätyä). Ja kehuupa tää Varis tätäkin Susoa.

RONKAINEN. Mikäs tätä tämmöistä riskiä ihmistä on kehuessa! Suutkainen summa on tuotakin valmista rahaa...

KÄMÄRÄINEN. Onhan siinä penniä, jos lie markkaakin... seitsemässäkin sadassa. (Lopettaa syöntiä). Ja eikä tää leskimiehen rakkaus yleensä ole enää niin järin ronkelista kuin varsinaisen poikamiehen.

RONKAINEN. Eikä se lesken rakkaus erin lämmintä ja nirppuista ole. (Juo). Ja siihen kun vielä myöt tämän Suson hevosen niin kykenet käteisellä ostamaan mökin maat ja elät isäntänä omissa lämpimissäsi.

KÄMÄRÄINEN. Ka tuhannestahan se isäntä sitä tarjoo... Jo tuota onkin saanut ikänsä siinä toisen mökkiläisenä kitua kuin syntinen tulevassa ilossa... (Katselee lepopaikkaa). Ja hyvän kalakukonkinhan tää näkyy osaavan paistaa!

RONKAINEN. Hyvän... Ja mene tiedä miten tapuisa tästä Susosta tulee siinäkin aviollisessa lempeydessään, kun kerran Joroisiin pääsee.

KÄMÄRÄINEN (Tekee Illikaisen nutusta päänalusen). Ka voihan se leski Joroisissa lempeytyä... Pahasisuinenhan se oli sekin Kaavilta tuotu Särkisen Lotta Joroisiin tullessaan, vaan koojautuipa tuo sekin, niin jotta kuollessaan jo oli jumalinen ja hyväsoipuisen... Niin jotta voi se tääkin Suso Joroisissa parata.

RONKAINEN (Lepopaikkaa katsellen). Voi se...

KÄMÄRÄINEN. Voi... Käyttää vielä ahkerasti rippikirkossa, niin kuka sen tietää miten sävyluontoinen hänestä sukeutuu. (Vetäytyy penkille mahalleen). Vaikka ruokalepo-untapa tässä tuntuu luonto vaativan! Rupea sinäkin vähä lojumaan.

RONKAINEN (Totellen). Ka painostaapa tää ruoka. (Vetäytyy pitkäkseen). Ja kun se Joroisten pappi vielä sillä lempeällä saarnallaan lohduttaa, niin lauhtuuhan se jo siitäkin luonto.

KÄMÄRÄINEN. Lauhtuuhan se. (Unisena). Lempeästihän se saarnaa Joroistenpappi. (Kuorsaa hiljaa.).

RONKAINEN. Lempeästi (Unisena). Kyllä se pehmittää... luonnon. (Kuorsaa.).

KÄMÄRÄINEN (Unen seasta). Pehmittää se... luonnon. (Kuorsaa kovemmin.).

RONKAINEN (Torkahtaen). Pehmittää se... pappi...

KÄMÄRÄINEN. Pehmittää. (Yhä kovenevaa kuorsausta). Kroho! Kro-ho!... Kro-hoo!

(Nukkuvat rauhallisesti kuorsaten. Iipposen Suso ilmestyy nöyrän näköisenä ja ryhtyy kirnuta hölkyttelemään.).

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK KUN LESKET LEMPIVÄT: NELINÄYTÖKSINEN HUVINÄYTELMÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying

with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the

Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or

entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax

treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.